

II

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

415. PLENARNE ZASEDANJE 9 IN 10. MARCA 2005

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o spodbujanju zadrug v Evropi

COM(2004) 18 final

(2005/C 234/01)

Komisija je 23. februarja 2004 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu: Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o spodbujanju zadrug v Evropi.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela na tem področju, je mnenje sprejela 14. februarja 2005. Poročevalec je bil g. HOFFELT.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 415. plenarnem zasedanju 9. in 10. marca 2005 (seja z dne 9. marca 2005) s 120 glasovi za, 1 glasom proti in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Uvod

1.1 „Zadruga je avtonomno združenje ljudi, ki so se prostovoljno združili, da bi svoja skupna ekonomska, socialna in družbena pričakovanja ter potrebe izpolnili v okviru podjetja, ki je v skupni lasti in v katerem se oblast izvaja demokratično.“⁽¹⁾ Čeprav lahko pravna opredelitev pojma zadruga zajema različne stvarnosti po državah članicah, pravniki priznavajo, da je za to družbo značilno načelo „intuitu personae“.

1.2 Identiteta zadrug ni okrepljena samo z vrednotami, kot so demokracija, enakopravnost, pravičnost, solidarnost, preglednost ali socialna odgovornost, ampak tudi z načeli, kot so prostovoljno članstvo, demokratična moč, ki jo izvajajo člani, ekonomsko sodelovanje članov ali zavezanost skupnosti⁽²⁾.

1.3 Poleg tega se zadruga od kapitalskih družb razlikuje tudi zaradi spremenljivega kapitala, saj so njeni deleži poimenski in načeloma niso prenosljivi na tretje osebe, nečlane zadruga.

1.4 V Evropski uniji je približno 140 milijonov državljanov članov zadrug. Zadruga je približno 300 000 in zagotavljajo zaposlitev za 2,3 milijona oseb.

1.5 Zdrudno podjetništvo, ki ga najdemo v večini gospodarskih dejavnosti in za katerega je značilen način organizacije, ki v glavnem temelji na združevanju kupne moči, prodajnih zmogljivosti ali delovne sile za zadovoljitev gospodarskih potreb svojih članov, se prav tako zdi dobro prilagojeno doseganju socialnih, okoljskih in kulturnih ciljev.

1.6 Zdruga so tudi zlasti primerne, da prispevajo k ciljem-lizbonske strategije, saj želijo uskladiti ekonomski učinek, udeležbo in osebni razvoj.

1.7 Čeprav se lahko zadruga močno razlikujejo po velikosti in stopnji razvoja, so na splošno lokalno zakoreninjene ter sodelujejo pri povezovanju v mrežo in krepitevi socialno-ekonomskega tkiva regije ter pri ohranjanju socialne kohezije na ozemljih, ki se morajo spopadati z zaostalostjo v razvoju ali večjimi potrebami po prestrukturiranju⁽³⁾. Ta lokalna zakoreninjenost pa jim nikakor ne preprečuje, da svojih dejavnosti ne bi

⁽¹⁾ Listina o zadrugah, sprejeta leta 1995 na kongresu Mednarodnega združenja zadruga v Manchestru.

⁽²⁾ Idem.

⁽³⁾ Mnenje Odbora regij z dne 16. junija 2004, CdR 97/2004 končna verzija, poročevalka: ga. Pellinen, UL C 318 z dne 22. decembra 2004

razvijale zunaj meja Evropske unije. Tako zadruga pomembno vplivajo na blagovno menjavo in gospodarsko dinamiko po svetu ⁽⁴⁾.

1.8 S tega vidika sta vloga in vpliv zadrug priznani na nacionalni in svetovni ravni. Tako je Mednarodna organizacija za delo (ILO) junija 2002 sprejela priporočilo o spodbujanju zadrug ⁽⁵⁾, v katerem zlasti poudarja, da „zadruga v vseh svojih različnih oblikah spodbujajo najpopolnejše sodelovanje pri gospodarskem in socialnem razvoju vsega prebivalstva“. To priporočilo je sprejelo vseh 25 držav članic Evropske unije in je sedaj v postopku ratifikacije.

1.9 Na ravni Evropske unije so zadruga priznane v členu 48 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ⁽⁶⁾. Komisija je v okviru svoje enote, ki je odgovorna za „obrtništvo, mala podjetja, zadruga in vzajemne družbe“, posebno pozornost posvetila tej obliki družbe. Svet je nedavno sprejel statut evropske zadruga ter direktivo, ki ta statut dopolnjuje z vidika udeležbe delavcev ⁽⁷⁾. Sprejetje tega sporočila dokazuje stalni interes Komisije, ki ga posveča tej obliki družbe.

1.10 Ta interes prav tako izpolnjuje pričakovanja zadruga, saj se morajo te odslej spopadati z velikimi izzivi, če nočejo zavirati svojega razvoja ali ogroziti svojega obstoja. V več novih državah članicah Unije je zadruga izkoriščal prejšnji režim, zaradi česar je ta oblika družbe prišla na slab glas. Prav tako morajo številne zadruga, ki so prisotne na vedno bolj konkurenčnih trgih, porabiti precej sredstev, da ostanejo konkurenčne ter hkrati obdržijo svoje posebnosti in identiteto.

2. Smernice sporočila

2.1 Eden od glavnih poudarkov sporočila, ki je bilo sprejeto 23. februarja 2004, temelji na dejstvu, da Komisija poudarja „vedno bolj pomembno in pozitivno vlogo zadruga kot načina za doseganje številnih ciljev Skupnosti“.

⁽⁴⁾ Resolucija 56/114, sprejeta na 88. plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN 19. decembra 2001.

⁽⁵⁾ R 193: Priporočilo o spodbujanju zadruga, sprejeto na 90. zasedanju Mednarodne konference za delo 20. junija 2002.

⁽⁶⁾ Člen III-142 Ustave za Evropo, ki je postopku ratifikacije.

⁽⁷⁾ Uredba Sveta št. 1435/2003, UL L 207 z dne 18. avgusta 2003; Direktiva Sveta št. 2003/72/ES, UL L 207 z dne 18. avgusta 2003. Prim. Mnenje EESO z dne 26. maja 1992 o predlogu Uredbe Sveta o statutu evropske zadruga in o predlogu Direktive Sveta o dopolnitvi statuta evropske zadruga glede udeležbe delavcev, UL C 223 z dne 31. avgusta 1992.

2.2 Poleg tega ugotavlja, da zmogljivost zadruga ni zadosti izkoriščena. Da bi se to popravilo, Komisija predlaga, da se opredelijo trije glavni cilji, ki naj bi jih dosegli z nizom dvanajstih ukrepov.

2.2.1 Spodbujanje ustanavljanja večjega števila zadruga v Evropi z izboljševanjem prepoznavnosti in značilnosti sektorja

Gre zlasti za organiziranje strukturiranih izmenjav informacij in izkušenj ter spodbujanje ukrepov, namenjenih povečanju ozaveščenosti organov oblasti in gospodarskih subjektov.

2.2.2 Izboljšanje nacionalnih zakonodaj v zvezi z zadrugami

Ta cilj je bil oblikovan v okviru Uredbe o statutu evropske zadruga, ki jo je Svet sprejel julija 2003. Nemen je doseči prenos uredbe v nacionalne zakonodaje in izboljšanje nacionalnih zakonodaj ali spodbujanje opredelitve „tipskih zakonov“. Treba je poudariti, da Komisija posebno pozornost posveča tudi novim državam članicam Unije.

2.2.3 Ohranitev in izboljšanje priznavanja zadruga v ciljih Skupnosti ter njihov prispevek k tem ciljem

Ti zadevajo zlasti kmetijsko politiko in širitev, razvoj podeželja in regionalni razvoj ter odpiranje novih delovnih mest.

3. Splošne pripombe

3.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor je vedno posvečal posebno pozornost problematiki osebnih družb in socialni ekonomiji na splošno ⁽⁸⁾. Tako kot Odbor regij tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor meni, da bi bilo treba vse oblike podjetij spodbujati in podpirati enako ⁽⁹⁾. Odbor je 11. oktobra organiziral javno zaslihanje na podlagi vprašalnika, da bi zbral odzive organizacij in zadruga na sporočilo Komisije. To je omogočilo, da se je načrt Komisije primerjal s pričakovanji ter prednostnimi nalogami zadruga sektorja.

⁽⁸⁾ Mnenje EESO „Socialno gospodarstvo in enotni trg“, poročevalec: J. Olsson, UL C 117 z dne 26. aprila 2000.

⁽⁹⁾ Prim. opombo 3.

3.2 Odbor pozdravlja sporočilo Komisije Svetu o spodbujanju zadrug v Evropi. Izvedba tega sporočila bi morala omogočiti ustanovitev večjega števila podjetij te vrste, zlasti z večjim poudarjanjem pomena in povečanjem njihovega prispevka k ciljem lizbonske strategije.

3.3 Na drugi strani pa Odbor iz sporočila ugotavlja, da so številni ukrepi, predvideni za zagotovitev večjega spodbujanja zadrug, izredno previdno oblikovani, saj so v njih pogosto navedeni izrazi, kot so „raziskati ali preučiti možnosti“ ali „posebno pozornost posvetiti“. Zato bi bilo zaželeno, da se cilji, ki jih je treba doseči, natančneje oblikujejo in se jim določi ustrezen časovni razpored.

3.4 Poleg tega Odbor pozdravlja pozornost, ki jo Komisija posveča novim državam članicam Unije in državam kandidatkam. V nekaterih od teh držav je uporaba zadruga pod prejšnjim režimom privedla do tega, da se zadruga obravnava kot eden od njegovih instrumentov.

3.4.1 Prav zaradi tega Odbor meni, da je treba zlasti opozoriti podjetnike v teh državah na potencial zadruga, ki predvsem omogoča razvoj dejavnosti z delitvijo virov sredstev, pristojnosti in poslovnih tveganj, zaradi česar bodo projekti po pričakovanju bolj ekonomsko opravičljivi in trajnejši ⁽¹⁰⁾.

3.4.2 Odbor prav tako meni, da bi bilo treba v novih državah članicah podpreti silnice, ki se zavzemajo za uporabo tega modela zadrug v boju proti socialni izključenosti ter na področju okolja, in paziti, da tkivo združenj, ki ga ustvarjajo nekatere zadruga, ne razpade zaradi sprememb, ki vplivajo na to vrsto podjetništva.

3.5 Kljub razumevanju pristopa Komisije, ki želi poudariti razsežnost MSP v zadrugah, Odbor poudarja, da številne zadruga in združne skupine presegajo omejitve Skupnosti, ki se nanašajo na opredelitev pojma malih in srednje velikih podjetij. Prav zato Odbor priporoča, da se predlogi sporočila ne omejijo samo na to razsežnost. To zlasti zadeva sklicevanje na nekatere ukrepe Skupnosti, kot na primer v okviru službe za podporo podjetjem ali dostopa do financiranja.

⁽¹⁰⁾ Mnenje EESO „Ekonomska raznovrstnost v državah pristopnicah. Vloga malih in srednje velikih podjetij ter podjetij socialne ekonomije“, poročevalca: Fusco in Glorieux, UL C 112 z dne 30. aprila 2004.

4. Področja, ki se nanašajo na zadruga in jih je treba podrobneje razviti

4.1 Zakonodajno okolje

4.1.1 Komisija v sporočilu posebno pozornost posveča združnemu pravu in zlasti različnim nacionalnim statutom, ki ga urejajo. Odbor ta pristop podpira, saj je bistveno, da imajo zadruga tako na nacionalni kot evropski ravni na voljo najboljšo možno pravno podlago za razvoj svojih dejavnosti.

4.1.2 Poleg tega za zadruga prav tako velja cela vrsta določb, ki se nanašajo na pravo družb (računovodsko pravo, socialno pravo, konkurenčno pravo, davčno pravo ...). Če te ne upoštevajo nekaterih posebnosti zadrug, lahko upravičeno domnevamo, da bi se lahko razvoj zadrug upočasnili, četudi bi imele na voljo optimalno združno pravo.

4.1.2.1 Predlog računovodskega standarda IAS 32 je na primer predvideval, da se deleži v zadrugi obravnavajo, kot da sodijo v kategorijo obveznosti in ne lastnih sredstev, saj obstaja možnost, da se zahteva njihovo povračilo. Glede na posledice, ki bi jih ta določba imela za zadruga, je razlaga tega načela taka, da omogoča izjemo od tega pravila pod dvema dodatnima pogojeoma ⁽¹¹⁾. Dejstvo, da pravilo ni bilo revidirano, ampak je bila dodana samo razlaga za zadruga, utemeljuje tezo, v skladu s katero se ta oblika družbe ponavadi obravnava kot izjema glede na kapitalske družbe. Kot je že bilo navedeno (glej 3.1), Odbor meni, da se zadruga ne bi smele obravnavati kot izjeme, ampak bi bilo treba na drugi strani prilagoditi zakonodajni okvir, kadar je to potrebno, da se upoštevajo posebne značilnosti zadrug.

4.1.2.2 Odbor zato Komisijo poziva, naj preuči sinergije, ki bi jih bilo treba vzpostaviti med združnim pravom na eni strani in drugimi sestavnimi deli pravnega okolja na drugi strani, ter jih prenese v dejanske ukrepe.

4.1.2.3 V istem okviru Odbor predlaga, naj skupine strokovnjakov, ki jih je Komisija zadalžila, da pripravijo mnenja o prihodnjih zakonodajnih besedilih na tem področju, sistematično upoštevajo značilnosti, ki so bistvene za zadruga, ter izkoristijo izkušnje in znanje svojih reprezentativnih organizacij ⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Deleži v družbi se lahko obravnavajo kot kapital, kadar izdajatelj ohrani brezpogojno pravico do zavrnitve povračila deležev ali kadar nacionalna zakonodaja ali statuti gospodarskega subjekta določajo prag, pod katerega kapital ne more pasti.

⁽¹²⁾ V tej zvezi je zastrašujoče, da skupina visokih evropskih strokovnjakov za pravo gospodarskih družb, ki je bila večkrat navedena v dokumentu, ne vključuje nobenega predstavnika za področje združnega prava.

4.2 Pravila konkurence, svoboda ustanavljanja in davčna obravnava

4.2.1 V zvezi s konkurenčnim pravom Odbor odločno poudarja, da za zadruga po zgledu drugih oblik podjetij veljajo členi 81, 82 in od 86 do 88 Pogodbe ES. Vendar pa meni, da besedilo odstavka sporočila, ki se sklicuje na člen 81 Pogodbe o sporazumih, ni jasno, saj Komisija poudarja, da „se lahko vedenje ali naknadno sprejeta pravila obravnavajo kot ovira za konkurenco, če organizacija v obliki zadruga nujno ne nasprotuje členu 81 PES“⁽¹³⁾. Komisija tako priporoča boljše razširjanje pravil konkurence po različnih združnih sektorjih.

4.2.1.1 Na podlagi zaslišanja predstavnikov združnih sektorjev, organiziranega 11. oktobra 2004, Odbor meni, da je težava manj povezana z nepoznavanjem pravil konkurence kot z dejstvom, da ta pravila ne zajemajo vedno posebnih značilnosti zadrug. Odbor zato Komisijo poziva, da svoje ukrepe usmeri tudi v službe, ki so zadolžene za politiko konkurence, da bi bile bolje obveščene o različnih načinih organiziranosti zadrug.

4.2.1.2 Medtem ko Odbor prav tako poudarja, da je številčnost oblik podjetništva na trgu eden ključnih elementov zdrave konkurence, meni, da bi se s tem ukrepom lahko izognili vsaki diskriminaciji zadrug na podlagi njihove organiziranosti.

4.2.2 Odbor poleg tega opozarja, da je v nekaterih državah prepovedano ustanavljati podjetja s statusom zadruga za opravljanje dejavnosti v določenem sektorju⁽¹⁴⁾. To je očitna ovira za **svobodo ustanavljanja**. Ta položaj je še toliko bolj zaskrbljujoč, ker uredba o statutu evropske zadruga to prepoved potrjuje.⁽¹⁵⁾ Odbor zato Komisijo poziva, naj opravi raziskavo o obsegu in vplivu teh prepovedi.

4.2.3 V zvezi z **davčno obravnavo** zadrug Odbor podpira načelo, po katerem morajo biti ugodnosti, ki so dodeljene eni vrsti družbe, sorazmerne s pravnimi omejitvami ali socialno koristnostjo⁽¹⁶⁾, ki se nanaša na to obliko podjetja. V tem okviru Odbor Komisijo spodbuja, naj države članice pozove k preučitvi možnosti, da zadrugam dodelijo davčne olajšave na podlagi njihove socialne koristnosti ali glede na njihov prispevek k regionalnemu razvoju, ob upoštevanju strogih pogojev nadzora, povezanih z upoštevanjem združnih načel in vrednot⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Zadnji odstavek poglavja 3-2-7 sporočila.

⁽¹⁴⁾ V Nemčiji, na primer, je nemogoče ustanoviti zadrugo v sektorju prodaje farmacevtskih izdelkov.

⁽¹⁵⁾ Člen 8-2: „Če nacionalna zakonodaja predvideva pravila in/ali posebne omejitve, povezane z naravo dejavnosti, ki jih opravljata SCE (...), se ta zakonodaja v celoti nanaša na SCE.“

⁽¹⁶⁾ Točka 3.2.6 sporočila Komisije.

⁽¹⁷⁾ Mnenje Odbora regij, prim. opomba 3.

4.3 Socialna odgovornost podjetij in upravljanje družb

4.3.1 Socialna odgovornost podjetij

4.3.1.1 Globalizacija gospodarstva vedno bolj pritiska na podjetja, da morajo biti dobičkonosna, včasih na škodo drugih družbenih vidikov. Socialna odgovornost podjetij, ki je bila opredeljena kot „prostovoljno vključevanje socialnih in okoljskih vidikov podjetij v njihove poslovne dejavnosti in odnose z zainteresiranimi stranmi“⁽¹⁸⁾, ni nov koncept za zadruga. Dejstvo, da zadruga združujejo ekonomske in socialne cilje ter da njihovi načini delovanja temeljijo na posamezniku in načelih notranje demokracije, pomeni, da že v osnovi sprejemajo socialno odgovornost podjetij in si zelo prizadevajo na tem področju⁽¹⁹⁾.

4.3.1.2 Odbor obžaluje, da ta vidik ni bil vključen v sporočilo, in zato priporoča, da se zanj pripravi ustrezen ukrep, s katerim se bodo zlasti spodbujale združne prakse na tem področju⁽²⁰⁾.

4.3.2 Upravljanje družb

4.3.2.1 Odbor več let z velikim zanimanjem preučuje zadeve, ki se nanašajo na upravljanje družb⁽²¹⁾. Vendar pa se mnenja, ki še naprej prevladujejo na tem področju, redko nanašajo na zadruga. To je nekoliko paradoksalno, saj so morale zadruga zaradi številnih določb v zvezi z njihovo organizacijo uvesti posebne vzorce upravljanja⁽²²⁾. K uspešnemu delovanju zadrug lahko s svojimi storitvami bistveno prispevajo tudi revizijske združne zveze, ki delujejo v več državah članicah, ponekod z več kot stoletno nepretrgano tradicijo. Zato je pomembno, da tudi predpisi Evropske skupnosti o obvezni reviziji priznavajo ta institut združnega prava in ga ne izključujejo.

⁽¹⁸⁾ Zelena knjiga: „Spodbujanje evropskega okvira za socialno odgovornost podjetij“ KOM(2001) 366 končna verzija.

⁽¹⁹⁾ Organizacija omrežij poštenega trgovanja, uvedba ocen socialnega vpliva, ustanovitev evropskega združenja za ocenjevanje socialnega vpliva ...

⁽²⁰⁾ Mnenje EESO o zeleni knjigi: „Spodbujanje evropskega okvira za socialno odgovornost podjetij“, CESE 355/2002, poročevalci: Hornung-Draus, Engelen-Keffler, Hoffelt, UL C 125 z dne 27. maja 2002.

⁽²¹⁾ Mnenje EESO o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu: Posodobitev prava družb in okrepitev upravljanja družb v Evropski uniji – Načrt za naprej, poročevalci: g. Ravoet, CESE 1592/2003, UL C 80 z dne 30. marca 2004.

⁽²²⁾ To ponazarjata zgradba in organizacija revizijskih zadrug v nekaterih državah Evropske unije, kot je Nemčija.

4.3.2.2 Odbor zato meni, da bi bilo treba te izkušnje vključiti v razpravo o upravljanju družb, saj bi tako izkoristili napredek in priporočila, ki bi se lahko uporabili za različne načine upravljanja.

4.4 Združenja zadrug

4.4.1 Odbor Komisijo prav tako opozarja na obstoj združenj, ki jih sestavljajo zadrug. Gre za vzorce podjetništva, ki so bolj naklonjeni strategijam partnerstva in sodelovanja med zadrugami kot združitvam ali prevzemom. To tem podjetjem omogoča, da se spopadejo z izzivi globalizacije in spremljajočih potreb po vedno večji konkurenčnosti ter hkrati ohranijo in poudarijo zadružno identiteto.

4.4.2 Odbor meni, da bi bilo ob upoštevanju pravil konkurence primerno podpreti spodbujanje in razvoj takih združenj, ki lahko zadrugam omogočajo razvoj skupne znamke ali serije blaga in storitev, kar bi lahko še bolj okrepilo prisotnost zadrug na nadnacionalni in svetovni ravni. Priporoča tudi, da se ta vidik v sporočilu še bolj upošteva.

5. Pripombe in priporočila o predlaganih ukrepih

5.1 Zaznavanje in spodbujanje praks zadrug (ukrepa 1-2)

5.1.1 Odbor spodbuja Komisijo, naj izvede vse ukrepe za spodbujanje boljšega zaznavanja in upoštevanja posebnih značilnosti zadrug. Nepoznavanje teh značilnosti je dejansko glavni razlog, da se njihov potencial ne izkoristi zadosti. Odbor v tej zvezi meni, da je treba še bolj podpreti in spodbujati odkrivanje, primerjalno analizo in širjenje dobrih praks, povezanih s to posebno vrsto podjetništva.

5.1.2 Priporoča zlasti, naj Komisija uradno da večje priznanje priporočilu 193 Mednarodne organizacije dela, ki je, glede na to, da ga je sprejelo 25 držav članic EU, prvo evropsko soglasje o standardih in spodbujanju zadrug. Odbor prav tako priporoča, naj se pripravijo in uvedejo dejanski ukrepi, kot je obveščevalna kampanja o značilnostih in podjetniški razsežnosti zadrug, podprta z različnimi videopredstavitvami, spletno stranjo generalnega direktorata za podjetništvo itd. Ta kampanja bo namenjena gospodarskim in socialnim sogovornikom ter nacionalnim javnim organom oblasti.

5.1.3 Odbor poleg tega priporoča, da ta ukrep spodbujanja zadrug izvajajo tudi vsi drugi generalni direktorati Komisije. V tej zvezi je treba posebno pozornost posvetiti službam, pristojnim za pobude, ki se neposredno nanašajo na zadrug v njihovi podjetniški in socialni razsežnosti (generalni direktorat za notranji trg, generalni direktorat za zaposlovanje in socialne zadeve, generalni direktorat za konkurenco, generalni direktorat za zdravje in varstvo potrošnikov ...).

5.2 Statistični podatki (ukrep 3)

5.2.1 Odbor podpira željo Komisije, da bi obogatila statistične podatke o zadrugah. V večini držav Unije se ti podatki, kadar so na voljo, redko posodablajo. Poleg tega so metode, ki se uporabljajo za zbiranje, redko usklajene. To je glavna ovira za spodbujanje in izboljševanje poznavanja zadrug.

5.2.2 Da bi Komisija izboljšala ta položaj, namerava uporabiti tehniko satelitskih računov. Področje uporabe te tehnike, ki za zadrug še ni opredeljena, je bilo do sedaj preizkušeno na organizacijah, ki načeloma ne izvirajo s trgovinskega področja ali sodijo v okvir neprofitnih organizacij⁽²³⁾. Odbor prav tako poudarja potrebo, da poti in sredstva, ki bi jih lahko izbrali, ne zastirajo gospodarskega in komercialnega vidika zadrug. Kot je treba poudariti, sta javno zaslišanje in vprašalnik razkrila, da isto skrbi tudi zadružne organizacije.

5.2.3 Da bi kar najhitreje odgovorili na potrebe po podatkih o zadrugah, Odbor priporoča, da se v bližnji prihodnosti, kadar je to mogoče, razvije sodelovanje med Eurostatom in nacionalnimi organi, pristojnimi za zbiranje statističnih podatkov o podjetjih, da bi se lahko zlasti razvrstili podatki o podjetjih na podlagi različnih pravnih statusov, v skladu s katerimi delujejo.

5.3 Usposabljanje in podjetništvo (ukrep 4)

5.3.1 Po mnenju Odbora je pomembno, da se v programih izobraževanja, usposabljanja in spodbujanja podjetništva ter vseživljenjskega učenja⁽²⁴⁾ upošteva vidik zadrug. Odbor poudarja, da je to vprašanje obravnavano tudi v priporočilu 193 Mednarodne organizacije za delo (ILO), in je vesel, da je Odbor regij to točko omenil tudi v svojem mnenju⁽²⁵⁾. Odbor tako podpira Komisijo v njeni želji po vzpostavitvi omrežja in širjenju obstoječih izkušenj.

⁽²³⁾ Prim. seminar Komisije o razvoju metodologije za satelitske račune socialne ekonomije z dne 23. aprila 2004.

⁽²⁴⁾ Na primer, programi Leonardo, Socrates, Erasmus.

⁽²⁵⁾ Prim. opombo 3.

5.3.2 Odbor poleg tega priporoča, da se izvede popis poučevanja na temo zadrug v šolah in na univerzah. Komisija bi lahko s takim ravnanjem in tudi z zagotavljanjem podpore pri pripravi ter širjenju posebnega pedagoškega gradiva izpolnila dva cilja, in sicer na eni strani povezovanje obstoječih izkušenj v mrežo in na drugi strani vključitev vidika zadrug v izobraževalne programe.

5.4 Službe za podporo podjetjem (ukrep 5)

5.4.1 Odbor podpira željo Komisije, da se tradicionalne službe za podporo podjetjem povabijo, da še bolj vključijo vidik zadrug, ter poudarja, da že obstajajo posebni organi, ki zagotavljajo storitve te vrste. Ti organi bi morali biti z ukrepi, ki jih izvaja Komisija, sposobni še bolj razvijati in razširjati svojo ponudbo storitev.

5.4.2 Odbor v tej zvezi poudarja, da novi večletni program za podjetja in podjetništvo 2006-2010 ⁽²⁶⁾ ne vsebuje nobene smernice ali posebne postavke za zadruge. Prav tako poudarja, da akcijski načrt za podjetništvo ⁽²⁷⁾ ne vsebuje nobenega sklicevanja na zadruge, ampak samo sklicevanje na pristop „socialne ekonomije“, ki pa v tem dokumentu ni jasno opredeljena.

5.5 Dostop do financiranja (ukrep 6)

5.5.1 Odbor Komisijo poziva, naj nemudoma izvede načrtovano oceno možnosti, da se v instrumente Evropskega investicijskega sklada vključi sklicevanje na zadruge. Vendar pa je bil Odbor v tej zvezi obveščen, da je bila vključitev tega sklicevanja nedavno zavrnjena zaradi potrebe, da se zagotovi enaka obravnava pravnih oblik. Odbor zato Komisijo poziva, naj natančno navede, kakšni bodo dejanski novi ukrepi, ki bi jih Komisija lahko izvedla na področju financiranja, saj drug vidik ukrepanja, in sicer zagotavljanje, da so zadruge še naprej upravičene do drugih programov Skupnosti, v ničemer ne spreminja sedanjih razmer. Poleg tega bi Odbor želel, da lahko Evropski investicijski sklad več sredstev svojih pomoči nameni malim in srednje velikih podjetjem ter zadrugam, ki v finančnem načrtu nimajo večjih jamstev.

5.5.2 V istem okviru želi Odbor Komisijo opozoriti, da bodo morale banke v okviru novega sporazuma o lastnih sredstvih,

⁽²⁶⁾ Program Skupnosti za podjetništvo in konkurenčnost podjetij (2006-2011).

⁽²⁷⁾ Sporočilo Komisije „Akcijski načrt: Evropska agenda politike podjetništva“, COM(2004) 70 final, prim. mnenje CESE 1198/2004 z dne 15. septembra 2004, poročevalec: B. Butters

imenovanega Baselski sporazum II, v svoji politiki financiranja gospodarskih družb še bolj upoštevati profil tveganja podjetij, zlasti z vidika njihove plačilne sposobnosti in načina upravljanja. To bi lahko še bolj otežilo dostop nekaterih zadrug do financiranja ⁽²⁸⁾.

5.5.3 Zaradi posebne vrste njihovega kapitala (na primer, lastniški deleži ne kotirajo na borzi, deleži se povrnejo po nominalni vrednosti ...), zadruge včasih težko pridejo do financiranja za svoj razvoj. Odbor v tej zvezi podpira Komisijo, ko države članice, ki imajo posebno zakonodajo o zadrugah, poziva, naj vključijo možnost, da lahko zadruge za vlagatelje, ki niso člani, izdajo lastniške deleže, s katerimi se lahko trguje in se obrestujejo, če njihova udeležba ne ogroža zadržne narave družbe niti nadzora njenih članov nad zadrugo ⁽²⁹⁾.

5.6 Prispevek zadrug na nekaterih posebnih področjih podjetniške politike (ukrep 7)

5.6.1 Odbor se strinja z mnenjem Komisije, da je zadruga s svojimi načini upravljanja vzorec, ki je posebej primeren za delavski odkup podjetij. Odbor predlaga, da je treba ta vzorec še bolj poudariti v programih in ukrepih, ki jih Komisija name-rava spodbujati na tem področju.

5.6.2 Komisija predlaga, da se opravi raziskava o zadrugah, v katerih je glavna naloga upoštevanje socialnih potreb. Ta raziskava bi lahko prav tako izpostavila njihov prispevek v zvezi s temi cilji. Odbor zato priporoča, da se v tej raziskavi dobro predstavijo značilnosti zadrug v primerjavi s „socialnimi podjetji“ ⁽³⁰⁾.

5.7 Skladnost med nacionalnimi zakonodajami, njihovo izboljšanje, priprava tipskih zakonov in evropska zadruga (ukrepi 8, 9, 10 in 11)

5.7.1 Odbor podpira prednost, ki jo je Komisija posvetila vprašanju pravnega statusa zadrug na evropski in nacionalni ravni, pri čemer poudarja, da je zakonodajno okolje, v katerem se razvijajo zadruge, enako pomembno kot načini organiziranosti, ki jih zadruge uporabljajo za doseg svojih ciljev.

⁽²⁸⁾ Mnenje EESO „Sposobnost prilagajanja malih in srednje velikih podjetij ter podjetij socialne ekonomije na spremembe, ki jih nalaga ekonomska dinamika“ UL C 120 z dne 20. maja 2005, poročevalec: L. Fusco

⁽²⁹⁾ Točka 3.2.4 Sporočila.

⁽³⁰⁾ Pod naslovom „socialna podjetja“ se Komisija sklicuje na dejstvo, da so nekatere države članice sprejele pravne oblike za opredelitev podjetij, katerih glavni cilj je izpolnitev socialnih ciljev.

5.7.2 Odbor podpira organizacijo srečanj z nacionalnimi upravami v zvezi z izvajanjem uredbe o evropski zadrugi in z njo povezane direktive. Zahteva tudi stalno spremljanje teh pripravljanih del. Za primerjavo, statut evropske družbe, ki je pred kratkim začel veljati, je na primer vključen v samo šest nacionalnih zakonodaj.

5.7.3 V zvezi s pripravo tipskih zakonov želi Odbor opozoriti na dvoumnost besedila tega odstavka. Medtem ko Komisija na eni strani ne priporoča uskladitve zakonodaje o zadrugah, na drugi strani predstavlja sklepne ugotovitve skupine visokih evropskih strokovnjakov za pravo o gospodarskih družbah, ki pa uskladitev statuten zadrug priporočajo.

5.7.4 Odbor se zaveda, da številni člani uredbe o evropski zadrugi napotijo na nacionalne zakonodaje. Ob upoštevanju, da bo treba pet let po začetku veljave te uredbe pripraviti poročilo o njeni uporabi, Odbor meni, da morajo biti v ta razmišljanja in delo že od vsega začetka vključene strokovne organizacije, ki zastopajo zadruge, če je treba pripraviti tipske zakone za približevanje zakonodaje o zadrugah in/ali sprejetje skupnih pravil na evropski ravni.

5.7.5 Odbor želi v tej zvezi vseeno poudariti, da se je med javnim zaslišanjem ugotovilo, da si številne združne organizacije bolj želijo utrditve in okrepitev sedanje nacionalne zakonodaje o zadrugah kot revizije zakonov, s katero bi dosegli uskladitev⁽³¹⁾. Po mnenju teh organizacij bi s takim pristopom verjetneje dobili boljše odgovore na vprašanje razpadanja skupne lastnine⁽³²⁾, s katerim se spopadajo nekatere zadruge.

5.7.6 V tem pogledu Odbor Komisiji prav tako priporoča, da izvede primerjalno študijo o vplivu in obsegu vključevanja določb, ki so bile do sedaj značilne samo za kapitalske družbe⁽³³⁾, v nekatere nacionalne zakonodaje o zadrugah.

5.8 Cilji Skupnosti (ukrep 12)

5.8.1 Odbor podpira namen Komisije, da prek programov Skupnosti poveča prispevke zadrug k ciljem Skupnosti. Vendar

pa se sprašuje, kako jih doseči, saj v trenutnih razmerah ni nobenih proračunskih postavk v ta namen.

5.8.2 V sporočilu je zlasti poudarjeno področje „kmetijske politike v okviru širitve“, ki je predmet enega od predlaganih ukrepov. Odbor podpira ta vidik, vendar meni, da bi bilo treba tudi druga navedena področja, in sicer razvoj podeželja in regionalni razvoj ter odpiranje delovnih mest, prenesti v ukrepe.

5.8.3 Odbor na splošno meni, da bi bilo z vidika opredelitve ukrepov za podporo in spodbujanje primerneje ohraniti koncept združnih razvojnih središč. Ta koncept omogoča, da se združne prakse s prvotnega posebnega področja širijo na druga področja dejavnosti.

6. Sklepne ugotovitve

6.1 Odbor je vesel objave tega sporočila o spodbujanju zadrug v Evropi. Po sprejetju uredbe o statutu evropske zadruge sporočilo tako priča o zanimanju Komisije za zadruge ter poudarja gospodarski in socialni vidik te vrste podjetja ter tudi njegov potencial pri uresničevanju lizbonske strategije.

6.2 Odbor zlasti podpira prednost, ki se daje spodbujanju združnega podjetništva. Nepoznavanje te oblike podjetništva je pravzaprav glavna ovira za razvoj zadrug v Evropi.

6.3 Medtem ko Odbor podpira glavne smernice tega sporočila, vseeno meni, da bi bilo zaželeno natančneje opredeliti nekatere ukrepe na podlagi vnaprej določenega časovnega razporeda. Prav zato Odbor priporoča, da se v najkrajšem možnem času vzpostavi postopek spremljanja predvidenih ukrepov in se ne čaka na objavo ocen teh ukrepov po letu 2008, kot to priporoča Komisija. V tak postopek bi morale biti tesno vključene zadevne strokovne združne organizacije na nacionalni in evropski ravni.

V Bruslju, 9. marec 2005

Predsednica

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Anne-Marie SIGMUND

⁽³¹⁾ Nekatere nacionalne združne organizacije temu tudi nasprotujejo.

⁽³²⁾ Na splošno govorimo o razpadanju skupne lastnine, kadar zadruga izgubi svojo značilnost podjetja, ki je v skupni lasti združenja posameznikov, ter preide v roke zunanjih vlagateljev. To se zgodi zlasti, kadar se zadruga preoblikuje v kapitalsko družbo.

⁽³³⁾ Npr: v Italiji nedavni zakon zadrugam omogoča, da izdajajo obveznice.